

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Práce s texty – výchova ke čtenářství</i> VY_32_INOVACE_CJ.3.5 J. Kainar – Poslední blues – Vybrané spisy 3
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 2. poloviny 20. stol – poezie
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	únor 2014
Datum a místo ověření	19.2.2014 - obor Masér sportovní a rekondiční, třída 4.MSR
Anotace	Materiál je určen pro žáky 4. ročníků středních škol při probírání tématu Česká poválečná poezie. Slouží především k samostatné práci s textem – úryvkem z daného díla. Žáci mohou s textem pracovat i bez znalosti celého díla, procvičí si práci s básnickým textem – vyhledávání tropů a figur, práci s tématem, motivy a pokusí se zamyslet nad ideou.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – cca 25 min. Lze doplnit k výkladu o autorovi, případně jako opakování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRACOVNÍ LIST

Josef Kainar – Poslední blues

VÝCHOZÍ TEXT:

Jaký to s ním bylo (Lazar a píseň – 1960)

Malinkej člověk padá zas a zas.
Ta země matička,
jak ta s ním nakládá!
Von padá na nosík,
von padá na záda,
von padá o stýblo,
von padá o kaluže.
Kterýmžto padáním
se proměňuje v muže.

Vyroste z košilky
a škobrtne jen zřídka.
To dyž ho ošidí ta lasička, ta Lidka,
nějakej přechodník
anebo panák líhu.
Už zvládnul zemskou tíhu,
mládenec!
S rukama v kapsách
po světě se klátí,
a propasti jsou pro něj čirej hec,
že naučil se vůbec nepadati.

No a právě dyž to nejlíp umí
dyž nohy nehlídá
a v hlavince mu zněj
vznešený myšlenky
jak ňáký hvězdný splavy,
najde se kamínek,
najde se beznaděj,
zašeptá horečka,
či suchý stýblo trávy,
von padne, a už nevstane.
Trošku se zaprášilo.

A velkej bude světa soud,
esli směl takhle upadnout,
a jaký to s ním bylo.

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Posuďte jazykovou stránku textu.
- 2) Vyhledejte v textu **tropy a figury**
- 3) Pokuste se porovnat s básní: *Stříhali dohola malého chlapečka* a poetikou Skupiny 42.
- 4) Pokuste se několika podstatnými jmény charakterizovat pocity lyrického subjektu
- 5) Zamyslete se nad tématem, náladou básně a ideou

VÝCHOZÍ TEXT:

Blues o ráji a sladkém bernardýnovi (Moje blues - 1966)

To se ví že oba jednou umřem
Nekoukej po mně
Je to tak
Umřem a nebudem
Trhne to trochu malým černým zipem
A pak už maucta:

Květiny se s díkem odmítají

Vař kávu Za to nemůžu
Že oba jednou zhynem
Jenomže pak –
Pak budu lítat v ráji
S takovým tlamkatým
A sladkým bernardýnem

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Jak chápete slovo **maucta** – kdy se obvykle používá (používalo) a jak ho chápete v tomto kontextu?
- 2) Jak do textu zapadá konstatování: ***Květiny se s díkem odmítají***
- 3) Proč myslíte, že se v textu objevuje zrovna bernardýn?
- 4) Zamyslete se nad tématem a pokuste se na textu vysvětlit pojem **pointa**
- 5) Popište vyznění básně

Na základě obou ukávek se pokuste charakterizovat **autorský styl** Josefa Kainara.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŘEŠENÍ:

1. TEXT:

- 1) Autor používá velké množství **něpisovných prostředků** – *malinkej, von, dyž...* ale i výrazy **knižní** – *nepadati*. Jsou zde také slova **citově zabarvená** – *zdrobněliny* – *lasička, matička...*
- 2) Přirovnání: *myšlenky jak nějaký hvězdný splav*
Personifikace – *ta země matička, jak ta s ním nakládá, zašeptá horečkami suchý stýblo trávy*
Epiteton – *malinkej, vnešený, čirej*
Metafora – *matička země, panák líhu*
Anafora – *von padá/ von padá*
Slovosledná inverze – *a velké bude světa soud*
- 3) Podobné téma – bolest dospívání, oproti *Stříhali*..něžnější přístup autora, ale pointa stejně drsná – je zde cítit poetika Skupiny 42 – drsný svět ulice, života
- 4) Smutek, melancholie, něha...
- 5) Téma – dospívání, nálada – melancholická, nostalgická, idea – „jednou jsi nahoře, jednou dole“

2. TEXT:

- 1) 1) má úcta – pozdrav, v tomto případě negativní podtext – sbohem (po smrti)
- 2) 2) na pohřbu – už není potřeba, už je konec
- 3) 3) připomíná tvarově velké mraky – nebe (symbol ráje – věčnosti)
- 4) 4) téma uvažování o smrti ústřední dvojice, ale pointa (neočekávaný závěr v kontrastu s vyzněním začátku básně) shazuje zármutek – vzbuzuje úsměv (představa létajícího bernardýna)
- 5) 5) Všichni zemřeme, ale máme naději na nebe – krásná představa ráje

Autorský styl J.Kainara – autor střídá řeč ulice s básnickými poetickými představami. Je pro něj typická syrová poetika Skupiny 42, i když v pozdějším období tvorby zjemněná nostalgií časového odstupu. Typické je pro něj nespisovné vyjadřování, volný verš, hudebnost a rytmičnost textů.

Použité zdroje:

KAINAR, Josef. *Poslední blues – Vybrané spisy* 3. 1. vydání. Praha: Československý spisovatel, 1990. 288 s. 22-075-90

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.